

GIVRAL SÀI GÒN KHÔNG CÒN NỮA

Nguyễn Thạch

Nhà hàng Givral Sài Gòn – nơi giới ký giả trong và ngoài nước suốt thời kỳ chiến tranh Việt Nam thường ngồi lại với nhau và lâu dần trở thành một địa chỉ không thể thiếu – một địa danh văn hoá lịch sử đó vào chiều ngày 11 tháng Tư, 2010 vừa qua đã trở thành một đồng gạch vụn.

Quán cà phê Givral quen thuộc của dân Sài Gòn ngày nay đang bị đập đi, nhường chỗ cho chủ mới.

Dưới tựa đề Ngoái Lại Từ Góc Givral, nhà báo Nguyễn Vĩnh Nghiêm trên Sài Gòn Tiếp Thị cho biết vào một đêm mùa hạ nóng bức của những ngày đầu tháng 4.2010 một người Sài Gòn rủ ông đi nhìn lại lần cuối hình ảnh Givral hoang phế loang lổ trong cuộc “thay màu” quyết liệt diện mạo trung tâm. Dừng chân ở cái vạch vôi, trước mắt ông là hàng barie sơn đỏ chắn dọc trên vỉa hè. Những cửa sổ đang bị đập toang. Những tranh tường hoài cổ còn gắng gượng neo mình trên lớp vôi bong như cố gắng níu giữ chút màu quá vãng. Những tiếng nện búa âm vang đâu đó trong đêm.

Nhà báo Mặc Lâm của RFA, khi nghe tin là nhà hàng-cà phê Givral vừa mới bị đập xuống để lấy chỗ cho một công ty nào đấy, đã thực hiện cuộc phỏng vấn nhà thơ Đỗ Trung Quân – trong nước- và nhà báo Sơn Điền Nguyễn Viết Khánh.

Khung cảnh tan hoang bên trong quán Givral đang bị đập dang dở

Nhà thơ Đỗ Trung Quân xác nhận là ông đã đi qua Givral và thấy nó đã hoàn toàn bị đập. Theo ông được biết là có một công ty tên là Vietcom hay Vincom gì đó, ông không nhớ rõ, đây là một đề án, một dự án của họ. Theo ông Đỗ Trung Quân, Givral không chỉ là một cái quán cà phê, đối với ông nó là một địa chỉ văn hóa và địa chỉ lịch sử, lịch sử đi qua đó.

“Người Mỹ trầm lặng” khi quay ở đây cũng đã phục chế nó lại như năm 60-70, cho sơn phết lại cửa sổ và toàn bộ để quay một tiểu đoạn ở đây. Trước 75 tất cả các nhà báo quốc tế đều ngồi ở đây để thu thập tin tức trong chiến tranh Việt Nam. ...Lịch sử đi qua đây, văn hóa đi qua đây, những nhạc sĩ nổi tiếng cũng đã từng ngồi ở đây sau 75. Trên những chiếc ghế ở đó tôi nghĩ rằng lịch sử đã đóng dấu ở đó. “Tôi rất tiếc! Ngày còn nhỏ thì tôi cũng được mẹ tôi dẫn đi qua đây. Khi trưởng thành, thời gian mấy năm trước tôi cũng đã từng ngồi ở đó nhìn Sài Gòn.”

Nhà thơ cho biết, theo quan điểm của ông, chỉnh trang một thành phố là điều cần thiết, phát triển một thành phố cũng cần thiết, nhưng phải có một cái tâm của những người đang cầm nắm thành phố này. Lưu giữ lại những địa chỉ như thế và đó chính là địa chỉ vài ba chục năm nữa du khách đến đây người ta cần biết lịch sử về Sài Gòn trước 75 và sau 75: nó ở đó, một phần nó ở đó.

Trả lời câu hỏi là giới báo chí trong nước hiện nay thì phản hồi của họ ra sao trước sự kiện này, nhà thơ Đỗ Trung Quân cho biết đây chỉ là ý kiến cá nhân ông thôi, nhưng ông nghĩ không nhiều người lắm có nỗi đau như ông đâu, bởi vì nó có liên quan đến lịch sử cá nhân ông một chút vì “tôi là người Sài Gòn”. Ông tiếp: “Có thể một số những nhà báo khác, những tờ báo hiện tại họ chưa nhìn ra được cái tâm, họ chưa cảm giác được nỗi đau khi mất đi một cái địa chỉ như thế đâu, bởi vì họ đa phần có thể là không sống ở Sài Gòn như tôi.” Và vẫn theo Đỗ Trung Quân:

“Hình như báo chí không được nói đặc biệt vấn đề này, anh ạ.” Ông kết luận: “...hôm nay thì nó hoàn toàn là gạch vụn rồi. Ngày cuối cùng tôi biết

là trước khi đập thì tôi đã đến đó ngồi ở trong một tâm trạng là ngày mai nó trở thành gạch vụn, và anh hiểu nỗi buồn đó lớn như thế nào!”

Trả lời câu hỏi tương tự của Mặc Lâm, về chuyện quán café Givral bị đập xuống lấy chỗ cho một trung tâm thương mại của thành phố, nhà báo Sơn Điền Nguyễn Viết Khánh hiện đang sống tại California, người từng hoạt động hơn 50 năm trong nghề báo chí suốt thời gian chiến tranh Việt Nam, ông cho biết... Ông chưa có tin này, bây giờ nghe hỏi ông mới biết “Thế là đập bẽ rồi hả?

Tôi đã ở Sài Gòn, tôi là ký giả. Ngoại trừ khi mà tôi đã ngồi một chỗ là tổng thư ký của Việt Tấn Xã thì tôi không ra, mà còn làm phóng viên hay đi ra ngoài thường tôi vẫn ngồi ở quán Givral và tôi nhớ rằng các anh em bạn mà cùng báo chí, hoặc là phóng viên, hoặc biên tập viên thỉnh thoảng vẫn ra đây ngồi. Tôi nhớ mấy kỷ niệm ở quán này lắm: lấy tin tức, rồi thì nói chuyện, với nói thật ra đó nó là nơi mà trung tâm điểm của Sài Gòn ngày xưa đó. Thành thử ra đi qua lại, ghé qua không chỉ có phóng viên với biên tập viên, cố nhiên, những người mà nói là sinh hoạt về hàng quán, nghĩa là các công ty gì mà nghĩa là không phải là hàng quán đó, thì các ông đó cũng đến uống cà phê, đâu có phải chỉ riêng ký giả. Tôi nhớ mấy kỷ niệm ở quán này lắm: lấy tin tức, rồi thì nói chuyện, với nói thật ra đó nó là nơi mà trung tâm điểm của Sài Gòn ngày xưa đó.”

Theo ông, kỷ niệm của ông với tất cả các anh em ký giả khác, cũng nhiều người nữa, chắc là nhiều, theo ông vấn đề xây dựng lại một thành phố hay là xây dựng lại một con đường hay một tòa nhà nào đó thì nếu đó là một kỷ niệm của dân tộc Việt Nam chúng ta từ xa xưa, đền chùa, miếu mạo, hay là bức tượng hay là tất cả những gì tôn nghiêm nhất, dính líu tới dân tộc Việt Nam chúng ta (mà bị) phá đi thì ông chống đối. “Thế nhưng đây chỉ là một tòa nhà, trung tâm điểm do người Pháp xây ra từ thời xưa thì tôi nghĩ rằng bây giờ dân tộc nào muốn tiến bộ, hay cái gì mà cổ hủ mà không dính dáng tới vấn đề văn hóa, không dính dáng gì tới vấn đề gọi là nguồn gốc của dân tộc Việt Nam, không dính dáng đến nơi thờ cúng tôn nghiêm nhất của các tôn giáo, thì tôi cho rằng đập bẽ cái cổ đi để xây cái mới là đúng.”

Givral, cánh cửa sổ của một Sài Gòn ngày xưa – theo Nguyễn Vĩnh Nguyên – rồi cũng sẽ nhòe dần trong trí nhớ của một lớp người. “Không còn ai để kể. Không còn ai thiết tha lắng nghe. Những dòng xe cộ lại nổi nhau lướt qua các khung kính mới với tốc độ nhanh hơn. Vội vàng hơn. Như thể những nhân ảnh ngỡ ngác chuỗi qua khung kính lấp loáng ngày mưa, không điều gì neo giữ họ lại. Sự hoang trống ký ức sẽ đẩy con người đến một bờ vực sống lạnh trơ, bắt đầu với một không gian, sau là một thành phố, một quê hương và một thế giới. Bên cạnh tôi, vài người khách nước ngoài dừng ở cột đèn đỏ, ngần ngại ngắm nghía những cửa sổ bị đục bỏ trống hoác. Có lẽ họ đã đọc đâu đó về tiệm cà phê này. Họ đứng chuyện trò và tranh thủ móc máy ảnh ra chụp vội một vài hình ảnh trước khi đèn xanh mở lên. Đèn flash phả sáng những hốc tối hoang trống và im lìm gạch đất ngổn ngang bên trong góc quán vắng bóng một thời.”

4/2010 - Nguồn: <http://www.viettribune.com>